

Пјетрo Гроси

НА НЕКЕ СТВАРИ ПОМИСЛИШ ПРЕКАСНО

Написао сам ову причу у септембру 2001. У то време живео сам у Њујорку и често сам се дописивао са Ениом, разговарали смо о животињу након догађаја са кулама. Из неког разлога, ова прича му се лично дојала и пишао ме да је објави у часопису „Нове теме“. Не сећам се зашто се то тада није десило.

Чињеница је да ни мени ова прича никада није била мрска, али никада нисам схватио зашто. Онда сам се пре извесног времена обрео у једној клиници у Риму, пред Ениом који је био на смрти, и учинило ми се да је ова прича написана преј година унапред, за тај тренутак.

Не знам, али и мени се чини да се тај завршањ никада више није одвргао.

Кретали би испред цркве. Скренули би на углу пред кућом и спуштали се даље низ стрмину све до гараже, где би се брзина заиста повећала. Затим сасвим мало удесно, све до жупникове куће.

Користили су америчка црвена колица. На енглеском су се звала *wagon*. Али он их је офарбао у тамносиву боју и заједно са својим рођаком, облепио селотејпом и написао на страницама *Муња*. Тако да је, када су скинули селотејп, на страницама остао црвени натпис. Колица су имала точкове величине педља и наранџасте матице на завртњима. Имала су дугу црну ручицу а на врху дршку помоћу које су вукла, повлачили су је уназад и користили је као управљач.

Било је лепо када се спуштао и његов рођак и када су се такмичили. Пре тога, његов рођак никада није офарбао колица, још увек су била црвена и помало зарђала, али свеједно је углавном побеђивао. Било је још лепше када их је било четворо и када су се спуштали по двоје у колицима: владао је тимски дух, а када су била тежа, колица би још брже појурила. Али тог дана није било никога и пењао се и спуштао сам.

Та црна ручица знала је да се повремено одврне. Једном се одврнула баш пред његовом кућом па су он и сестра ударили о степенице и зид. Мама је истрчала вичући и док им је стављала средство за дезинфекцију на огреботине, рекла је да ће бацити ту глупост и да престану са тим. Возња у колицима забрањена је на седам дана, а онда настањена и нико није правио питање око тога.

Изашао је из колица чим је кренуо. Ручица је била превише лабава и видео је да завртањ није чврст. Почео је да га заврће својом још увек дежмекастом дечјом руком, једном од оних на којима, када су испружене, остају удубљења на чланцима. Кренуо је да поново уђе у вилу и узме француски кључ из очеве кутије да би притегао завртањ, али било му се већ смучило што сваки трен мора поново да приврће.

Тата му је рекао да би Ђиђи можда могао да га завари, тако да се више не одврће. Није знао шта значи „заварити”, али подигао је ручицу нагоре, сео у колица и јурнуо низ нагиб, све до жупникове куће. Сишао је и почео да хода повлачећи *Муњу* за собом. Закуцао је на светлозелена, понегде згуљена врата Ђиђијеве куће. Са жutih зидова крунио се малтер а он је волео да по њима удара ногама и гледа као парчићи падају по земљи. Отворила је Дина, штипнула га за образе и упитала да ли жели мало хлеба натопљеног уљем. Одбио је захваливши се. Дина је била дебела, али лице јој је било благо, носила је равне, разнобојне хаљине и увек исти појас на струку, који је личио на челично ојачање на бурету. Рекао јој је да тражи Ђиђија и да му треба услуга. Рекла му је да Ђиђи ради у гаражи за тракторе. Рекао је „хвала” и кренуо, а она је након пар тренутака рекла да ће му донети таљателе са сафтом, онако како он воли. Окренуо се и насмејао, рекао „хвала” и наставио улицом.

Да би дошао до гараже за тракторе, требало је да прође главном улицом и попне се ка боровима. Било му је помало мрско, али хтео је да једном за свагда доведе у ред та ђавоља колица. Ходао је погнуте главе док се око њега чуло како метал удара о шљунак. Када би их повукао напред, на трен би осетио како се звук појачава. На улици је било доста шишарки и свуда унаоколо чула се песма цврчака. Никада неће успети да се навикне на ту тишину испуњену цврчцима, на ту самоћу и на златне њиве које се пробијају кроз стабла. А најмање од свега на чињеницу да ће све то једног дана бити његово.

Ђиђи је стајао повијен над плугом, у плавом механичарском комбинезону и бициклическим качкетом на глави, са подигнутим пластичним ободом. На звук колица подигао је главу, повукао се уназад и прошао једном руком преко чела, а другу наслонио на бок држећи клешта у шаци.

„Где си ти, мали?“, рекао је. „Шта има?“

„Врућина је“, одговорио је.

Ђиђи је погледао у сунце и свој рукав мокар од зноја.

„Да“, рекао је. „Врућина је.“

Пустио је ручицу од колица на земљу, кренуо према Ђиђију и нагнуо се над плуг стојећи на прстима.

„Шта радиш?“, упитао је.

И Ђиђи се мало нагнуо да погледа у оно што ради.

„Ова старудија се искривила. Док сам јуче орао, ударила је о камен и рало се искривило.“

„Исто као и прошле године.“

„Браво, исто као и прошле године. Ова проклета земља препуна је камења.“

Претходног лета орали су њиву целог једног дана и Ђиђи му је чак дао да држи плуг. На крају дана зачули су чудан, туп звук. Ђиђи је одмах све зауставио и подигао рало. Онда је почео да псује. Извезао је трактор изван оранице и сишао да погледа плуг. Још увек се сећао Ђиђија како усред напола преоране њиве обилази око лопатица и псује. У животу никада није чуо толико псовки, а увече је одлучио да никоме не каже.

„Лепе смо среће“, рекао је.

Ђиђи се насмејао и руком га помиловао по краткој коси.

„Покушавам да одврнем лопатице па да пробам да их ставим под пресу и исправим.“

„Треба ли ти помоћ?“

„За сада не.“

Шутнуо је камен.

„Чуј, Ђиђи, да ли би ми учинио услугу?“

„И две.“

„Ручица на колицима стално ми се одврће и тата ми је рекао да би ти можда могао да је учврстиш.“

Ђиђи је стегао француски кључ и изненада му се истргао одзвањајући по земљи.

„У материну“, рекао је онда се окренуо и извињивао. Он му је рекао да је све у реду.

Ђиђи је наслонио руку на колена и гледао колица која су стајала наред чистине, са ручицом обореном ка напред.

„Да видимо“, рекао је и кренуо према колицима. Чучнуо је крај њих и гледао држач ручице.

„Да ли се овде одврће?”

Био је ту један велики завртањ који је служио као осовина са матицом на врху. И он је чучнуо.

„Да, ту”, рекао је.

Ђићи је лагано одмахнуо главом не одвајајући поглед од завртња. Окренуо је колица на страну, са матицом на врху и ставио руке на њу. Одврнуо је и поново заврнуо пола круга.

„Ово не може да се учврсти”, рекао је.

Он га је забринуто погледао.

„Шта сад?”

„Сад ћемо ипак нешто да урадимо.”

Ђићи је устао са ручицом у руци, поново је окренуо колица и кренуо ка улазу у гаражу.

„Дина је спремила таљателе”, рекао је Ђићи.

„Казала ми је”, одговорио је.

Гаража је била једна огромна шупа са алатом и барем пет или шест трактора. Волео је да се ту игра. Волео је да се у својим планинарским ципелама пење на тракторе са гусеницама, повлачи ручице и замишља да вози. Али више од свега волео је да заиста вози, али то се ретко догађало. У дну гараже, налазила се једна стара стодвадесетосмица, сва смрскана и прашњава, која је, говорили су, припадала његовом покојном стрицу.

Ђићи је отишао да претура по малим фиокама и вратио се са новим завртњем и чудном, изгриженом матицом.

„Чуј, не може баш да се учврсти, али ставићу још један завртањ и ову матицу, надајмо се да се неће више одвртати.”

Климнуо је главом горе-доле. Волео је да гледа Ђићија како ради. Допадале су му се те чворнате и прљаве руке, онај окрњени прст на десној руци, сав надувен при врху, чинило се да сам по себи прича многе приче. Наводно су га отровнице двапут ујеле за дланове, али ништа се није догодило. Зуби нису могли да пробију жуљеве, говорио је.

Волео је да види како те руке увек знају шта треба да раде и како се добро стапају са тлом и земљом око себе. А његове руке ту нису умеле да раде, увек ће тако мислити. Због тога их је увек држао прљаве и једва чекао да се што пре посече. Изгледале би му лепше са фластером или огреботином.

Ђићи је притегао завртањ последњи пут и устао, држећи ручицу руком.

„Сад би требало да буде чврста”, рекао је. „Ако се опет одврне, поново ми је донеси.”

Захвалио му се и потапшао га по рамену својом пуначком дечјом руком, а онда је кренуо ка кући. Мало пре но што је избио на улицу, окренуо се и видео Ђићија поново погнутом над плугом.

Право Ђиђијево име било је Доменико. Тек годинама касније, помислио је да је смешан, када су она тишина и оне златне њиве биле његове, када се на колицима већ дуго скупљала рђа.

Али ручица се више није одвијала. Помислио је на то тек након пуно година, у болници, очврсле коже, пред Ђиђијем на самрти.

Био је смешан, то никада пре није помислио.

ПЈЕТРО ГРОСИ (Pietro Grossi) рођен је у Фиренци 1978. године. Похађао је књижевну школу познатог италијанског писца Алесандра Барика. Касније се преселио у Њујорк, где је годину дана држао курс о филму, преводио један роман и радио у продукцијској кући. На књижевној сцени појавио се 2000 са књигом *To-uché* у издању издавачке куће Полистампа, да би наставио са збирком прича *Песнице* (Салерио, 2006) и романом *Први њојез* (Салерио, 2007).

Прича „На неке ствари помислиш прекасно” објављена је у антологији савремене италијанске приповетке *Ойвореним очима* (Мондадори, 2008), заједно са делима других писаца младе генерације који су, по мишљењу приређивача, вратили поглед у стварно, користећи свој списатељски занат као сочиво да осветле тамне и неистражене стране Италије: нестабилност посла и емоција, нове породичне моделе, организовани криминал, злостављање, нове облике поробљавања.

У својим причама Пјетро Гроси, као и Леондардо Коломбати, Пјеро Сорентино и Кјара Валерио, задржава традиционални наративни поступак, приповедајући често из трећег лица и полазећи од минималног догађаја.

Превео са италијанског и белешку сачинио НИКОЛА ПОПОВИЋ